

15 ФЕВРАЛЯ — 35 ЛЕТ ВЫВОДА СОВЕТСКИХ ВОЙСК ИЗ АФГАНИСТАНА

«У снах і цяпер чую ваенную трывогу, бачу твары баявых таварышаў, якія назаўсёды засталіся ў далёкай зямлі»

15 лютага спаўняецца 35 год з дня вываду абмежаванага кантынгенту саветскіх войск з Афганістана. Задачы па недапушчэнні нападу на паўднёвыя рубяжы СССР і аказанні дапамогі ўраду ДРА ў барацьбе з незаконнымі бандфарміраваннямі былі выкананы. Воіны-інтэрнацыяналісты вярталіся на Радзіму... Вогненнымі дарогамі Афганістана прайшлі 30 тысяч беларусаў, сярод якіх і больш 60 шаркаўчан. Многія з іх вярнуліся на радзіму з высокімі баявымі ўзнагародамі. Сярод іх і воін-інтэрнацыяналіст, старшыня Шаркаўшчынскай раённай арганізацыі грамадскага аб'яднання «Беларускі саюз ветэранаў вайны ў Афганістане» Васіль ПРОТАС.

— Васіль Савіч, скажыце, што асабіста для вас значыць Афганістан?

— Для мяне гэта не проста краіна, контуры якой школьнікам вызначаў на палітычнай карце на ўроках геаграфіі. Афганістан — перыяд у маім жыцці, які застаўся назаўжды ў памяці, у душы. Без перабольшвання, гэта незагойная рана на сэрцы. Нельга забыць той цяжар вайны, які мы, воіны-інтэрнацыяналісты, зведзілі там: боль, адчай, горыч страт сяброў-саслужыўцаў.

26 верасня 1983 года мне, васьмнаццацігадоваму юнаку, як і іншым хлопцам прызыўнога ўзросту, прыйшла павестка з райваенкамата аб прызыве на тэрміновую службу. Адрэзу трапіў у Мар'іну Горку, дзе з іншымі юнакамі праходзіў курс маладога байца. Затым на цягніку нас адправілі ў Казахстан. Тут многія зразумелі, што, магчыма, трапім на афганскую зямлю. Інтуіцыя не падвяла, бо пасля двух з паловай месяцаў фізічных трэніровак, навучання рукапашнаму бою, стральбе з усіх відаў зброі вайскавае камандаванне паведаміла: нас накіроўваюць у Дэмакратычную Рэспубліку Афганістан.

— Што адчувалі, калі ступілі на чужую зямлю?

— Як і іншыя салдаты, не ведаў, што нас чакае на чужыне, што будзе заўтра, паслязаўтра, колькі часу мы тут прабудзем. Яшчэ ў казахстанскім каранціне юнакоў, якія мелі вадзіцельскія

Воіны-інтэрнацыяналісты, і я ў тым ліку, заўсёды з ахвотай прымаем запрашэнні да ўдзелу ў сустрэчах з вучнямі школ, з наведвальнікамі бібліятэк, дамоў культуры. Самі таксама ініцыіруем правядзенне падобных мерапрыемстваў. Дзеці, юнакі абавязкова павінны ведаць праўдзівыя звесткі пра Вялікую Айчынную вайну.

пасведчанні, рыхтавалі для службы на легкавых (штабных) і грузавых (баявых) аўтамабілях. Я быў у групе, дзе абучалі навыкам язды на ГАЗ-66. Прабыўшы два дні ў Кабуле, я трапіў у горад Баграм у асобны разведвальны батальён. Жылі ў палатках па 20—25 чалавек у кожнай. У першы ж дзень выдалі баявую зброю.

— Помніце першую сутычку з душманамі?

— Было гэта 2 студзеня 1984-га. Па баявой трывозе нас паднялі ноччу. Удзельнікі бандфарміравання пачалі абстрэл транспарту на дарозе, якая вяла ў Кабул праз перавал Саланг. Гэта была галоўная транспартная артэрыя для пастаўкі саветскім войскам узбраення, тэхнікі і харчавання. У перастрэлцы адбілі ворага і захапілі ў палон двух параненых душманаў. Вось тады ўпершыню

я і ўбачыў, як страляюць у чалавека.

— У Афганістане правялі амаль два гады. Якія заданні яшчэ даводзілася выконваць?

— Першыя паўгода — разведчыкам. Затым мне даручылі бронетранспарцёр БТР-70, на якім служыў да звальнення ў запас. Асноўнай задачай была ахова перавалаў. Наогул, на бронетранспарцёры аб'ездзіў амаль усю тэрыторыю рэспублікі, часта трапляючы пад варожы абстрэл.

— Ці часта прыходзілі з дому весткі?

— Безумоўна, з бацькамі перапісваўся. Але з-за ваеннай цензуры нельга было паведамляць дэталі. Тата з мамай у сваіх лістах пісалі, як мілагучна спяваюць над ракой салаўі, якім духмяным водарам вее ад квецені майскіх садоў. Ад

гэтага моцна сціскала ў грудзях, настальгічна балела сэрца. А на чужыне перад намі ўзвышаліся бясконцыя горы, распасціраліся жоўтыя пяскі. Вяртанне на радзіму, сустрэча з роднымі і сябрамі былі незабыўнымі. Ехаў цягніком спачатку з Ашхабада да Масквы, потым у Мінск, затым — у Шаркаўшчыну. На парозе дома сустрэлі бацькі. У гарачых абдымках таты і мамы з вачэй міжволі пацяклі слёзы радасці. У снах і цяпер чую ваенную трывогу, бачу твары баявых таварышаў, якія назаўсёды засталіся ў далёкай зямлі.

— Цяпер, калі ў раёне не засталася ветэранаў Вялікай Айчынай вайны, менавіта ад воінаў-інтэрнацыяналістаў у вялікай ступені залежыць патрыятычнае выхаванне падрастаючага пакалення. Якая работа вашым грамадскім аб'яднаннем праводзіцца ў дадзеным накірунку?

— Воіны-інтэрнацыяналісты, і я ў тым ліку, заўсёды з ахвотай прымаюць запрашэнні да ўдзелу ў сустрэчах з вучнямі школ, з наведвальнікамі бібліятэк, дамоў культуры. Самі таксама ініцыіруем правядзенне падобных мерапрыемстваў. Дзеці, юнакі абавязкова павінны ведаць праўдзівыя звесткі пра Вялікую Айчынную вайну.

У 2011 годзе па ініцыятыве нашай арганізацыі і пры падтрымцы мясцовай улады быў усталяваны помнік воінам-афганцам у скверы ДРБУ-131. З цягам часу побач усталявалі баявую машыну дэстаў і баявую машыну пехоты. У мінулым годзе ў межах падрыхтоўкі Шаркаўшчыны да свята-кірмашу працаўнікоў вёскі «Дажынкi-2023» сквер быў рэканструяваны, пашырана пляцоўка для правядзення памятных мерапрыемстваў. З дапамогай кіраўніка ўнітарнага прадпрыемства па здабычы торфу «БрызонтРэсурсы» Андрэя Лебедзева быў набыты і ўсталяваны бронетранспарцёр (БТР-60). Разам з воінамі-афганцамі агульнымі намаганнямі прыдалі былой ваеннай тэхніцы належны выгляд. Гэта было не проста правядзенне добраўпарадкавання тэрыторыі, а важная і патрэбная работа, накіраваная на патрыятычнае выхаванне моладзі.

— Якімі будуць вашы пажаданні воінам-афганцам і іншым шаркаўчанам, што неслі нялёгкую службу ў гарачых кропках?

— Пажадаць, канечне ж, хачу здароўя, дабрабыту і ладу ў сям'ях, шчаслівай долі нашым дзецям і ўнукам. Каб сённяшня моладзь і наступныя пакаленні ніколі не ведалі вайны, жылі пад мірным небам. Хочацца верыць, што наша афганскае брацтва, сяброўскія адносіны былых воінаў-інтэрнацыяналістаў застануцца непахіснымі на ўсе будучыя гады.

